

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIV.

V Ljubljani 21. listopada 1861.

List 24.

Tri in dvajset

zveličanih japonskih mučenikov iz I. in III. reda sv. očeta Franciška

bo posvečenih ali med svetnike prištetih.

Japonija je dežela ob desni strani Kitaja (Kine) v Aziji, kjer se zmiraj malikvavstvo gospoduje in trinoštvo vlada. Pervi, ki so v Japoniji z vspeham misijonarili, so bili jezuiti, očetje iz Jezusove družbe. Sv. oče papež Gregorij XIII., ko so slišali, s kolikim pridam jezuiti Japonezam Jezusa oznanujejo, so jim bili 28. pro-enca 1585 še celo prednost ali privilegijo dali, de razun njih ne sme noben drug red v Japonijo misijonarjev pošiljati. Ali že prvi Gregorjev naslednik, Sikst V. so to pravico overgli, ter meniham franciškanam dovolili, de smejo povsod pridigovati in na vse strani misijonarje pošiljati. Tako so razlagali Sikstov razpis prvi španjski bogoslovci.

V Japoniji je takrat vladal trinog Tajko-sama, ki se je bil po sleparijah in morijah iz nar nižjiga stanú do cesarstva povzdignil, in imel je želje, še sosednji Kitaj si podjarmiti in vse nazaj pridobiti, kar se je bilo kadej od japonskiga cesarstva odcepilo.

Ker je pa nad vse gotovo, de materialno blagovitost vsaktere deržave povzdiga razprostirana kupčija, je japonski cesar Tajko-sama kupčijske pogodbe z bližnjimi in daljnimi sosedi sklepal. V ta namen pošlje Tajko-sama svojiga prilizuna, zvitiga dvoličniga Faranda-ta na filipinske otoke, ki so kakor še zdaj, spadali pod španjsko kraljestvo, do ondotniga deželskiga poglavarja Gomec-Percec-a di Marinas s prošnjo, naj bi tudi on po volji svojiga cesarja španjskim ladijam dopustil v Japonijo jadrati in z ondotnim ljudstvom kupčevati. Gomec Percec di Marinas je dobro vedil, de kupčija z Japonezi bi španjeam le takrat hasniti utegnila, ko bi se k misijonarjem jezuitam še oo. franciškanam, kterih več rojenih španjeov je na filipinskih otokih, prej v Japonijo dopustili in ti kakor njegovi poročniki tje šli, ter cesarja in ljudstvo na kupčijo pripravljali. Faranda zagotavlja, de oo. franciškanam naj le naglama tje grejo, ker Tajko-sama jih sam želi, de se z njim zastran kupčijskih pogodb dogovorijo, in še dostavlja, de v Japoniji se jim bode lepo polje odperlo, kjer bodo zamogli poleg jezuitov veliko za razširjanje Jezusove cerkve storiti; sej sim tudi jest kristjan, pridene zadnjič, (pa žalibog! le po imenu).

Ker je bil Gregorjev razpis, po kterim drugim redovnikom, zunej jezuitam, v Japoniji pridigovati ni bilo dopušeno, po papežu Sikstu V. overžen, so 20. velikiga travna 1593 v Japonijo 4 franciškanam odjadrali: o. Peter Kerstnik, provincialov pooblastenec na filipinskih otokih, o. Jernej Ruje, br. Francišek od sv. Mihela, in br. Goncallec Garcia, ki je bil japonskiga jezika dobro zmožin. Očetje jezuiti so jih v Nanga-saku gostoljubno sprejeli.

Ko so bili naši franciškanam pred cesarja pripeljani, mu

dopovedujejo, zakaj jih je njih deželski poglavar lěsem poslal; tode le-ta jih le malo poslušal in z neko prenapetostjo tirjal, de naj se filipinski otoki zopet Japoniji podveržejo. Brat Goncallec Garcia, Petrov tolmač, ki je bil tergovec, preden se je pomenišil, in večkrat po kučii v Japoniji, je iz pogovora hitro zapazil, kako je Faranda španjskiga poglavarja napeljal, pa tudi Faranda sam, ki jim je obljubil vselej in povsod na roko iti, se franciškanov ogiblje, mende zato, naj bi mu njegovih zvičaj ne očitali.

Tajko-sama franciškanam sicer ne veli, naj se nemudama na filipinske otoke povernejo, odkodar so prišli, temuc še povabi jih, naj njegove veličastne palače v Mijaku, Osaku in Fucimu ogledajo, prejden iz Japonije odrinejo; prepove jim pa resnobno, dokler se tukej mudijo, Japonezam pridigovati. Ali franciškanam, ki so bili poročniki deželskiga španjskiga poglavarja na filipinskih otokih in kakor takošni tako nedotakljivi, kot poglavar sam, niso Tajko-samoviga povelja poslušali; gnani od gorečnosti za Gospodovo hišo, so vkljub prepovedi sv. evangelij očitno oznanovali. V Mijaku so cerkev zidali, ki so jo do 2. vel. serp. 1594 dozidali in jo Marijo angelsko imenovali. Tamkej so Porcijunkulo prvič tako slovesno obhajali, kakor de bi bili v svoji domačiji na španjskim; in odslej so glasno v koru molili, v cerkvi skrivnosti Božje obhajali in pridigovali. Novospreobnjeneci so prav pridno k njim zahajali in dan za dnevam je njih število rastle. H koncu tega leta so k njim v Mijak še 3 franciskani dospeli: o. Avguštin Rodrigvec (ne premeniti z Janezam Rodrigvec-am, jezuitam, ki je bil ravno takrat tudi v Japoniji), o. Manko de Ribandeira, in o. Hieronim od Jezusa. Ko so si tako franciskani nekoliko opomogli, kupi njih prednik o. Peter Kerstnik hišo v Osaku, ki jo v samostan predela in ga Bettehem imenuje. Na to še enkrat brate v Nanga-sak pošlje, de naj se tudi ondi naselijo.

Prav blizo mesta Nanga-saka je bila cerkvice, sv. Lazaru posvečena, ktero so redovniki Matere Božje za odkupljenje sužnjih kristjanov tako dolgo oskerbljevali, dokler Tajko-sama ondi službe Božje opravljati ni prepovedal. V to zapušeno cerkvice so pa mladi kristjani prav pridno, to de skrivši zahajali, zlast so radi poklekali pred britko martro, ki je bila pred cerkvice postavljena. Vkljub cesarjeve prepovedi se pa dva franciskana le vender prederzneta v tej cerkvice maševati, pridigovati in spovedovati. Ko paganski cesar to zve, že zapove cerkvice valje zapreti in pod smertjo prepove, pred ondi postavljeni križ poklekovati in moliti. Na to prepoved se franciskana k sobratam v Mijak podasta, kjer jih cesarski neverni služabniki niso tolikanj nadlegovali, zakaj Tajko-sama je imel zdaj vse svoje misli obrnjene v svojiga vnuka, ki mu je mende po vladarstvu segal, in ki ga je zato tudi umoriti dal. Zdjaj se le, ko je svojiga vnuka s poti spravil, prepove pod smertno kaznijo, franciskansko cerkev in ondotni samostan obiskovati.

Kar je Tajko-sama toliko zdražilo, de je franciškane poloviti in križati dal, je pa zadnji vzrok ta: Neka španjska kupčijska ladija je na klečtji obsedela. Tajko-samovi vojaki, ko zagledajo, de ladija ne splava, prihité, ne le samo, de bi jo vplenili, temuč so si jo tudi v lastino vzeli. Ladijini poveljnik brani, kakor vé in zna, in japonske vojake straši s tem, ker širokoustno pripoveduje, kako mogočen je španjski kralj, koliko vojakov šteje, s katerimi bo prišel, de si ta rop poverne. Na vprašanje japonskiga vojaškiga poveljnika: kako se je pa vaš španjski kralj tako mogočniga storil? ta prav nespametno, in kar je še več, tudi lažljivo odgovori: „To je kar lahko; glej! ako meri naš kralj na kako pagansko deželo, de bi si jo podjarmil, pošlje prej tje misijonarjev, ki ljudem prigovarjajo, de našo vero sprejemajo; keršanstvo odpre pot našim vojakom v vse neverne kraje, in s pomočjo novih kristjanov je nam zmaga nove dežele le otročja igrača.“

Ni dvomiti, de je vojaški vodja to Tajko-samu naglama v ušesa zatrobil. Ko letá to ustenje zasliši, se prestraši in si domišlja, kakošna osoda Japonijo čaka, ako franciškane misijonarje, ki Japonce za Španjce pripravljajo, dalje v deželi terpi. De bi Japonija tej žalostni osodi odšla, prišeže, de zadnjiga misijonarija vse pomoriti. Ko se mu prva jezica nekoliko vleže, zapové beričem, de naj v Osaku vse franciškane in te, ki pri njih in z njimi prebivajo, polovijo. Osaški mestni poglavar obdá z vojniki ne le samo franciškanskiga, ampak tud jezuitarski samostan. V jezuitarskim samostanu najdejo doma le eniga očeta, o. Pavla Miki, in dva učenca, Janeza Soan-a in Jakopa Kisaj-a, vse tri rojene Japonce. V Mijaku, kjer so ravno tako te dvojne redovnike obstražili, ne najdejo pri jezuitih nikogar doma, razun stariga očeta Gneki-a, ki so ga pa verni po sreči rešili. Franciškane so v Osaku in Mijaku 6 vjeli: o. Petra Kerstnika, o. Martina de Aguir ali od Jezusoviga vnebohoda, in o. Franciška Blanko-ta; eniga klerika, brata Filipa di Las Casas ali od Jezusa, in dva fratra: Franciška Piraglia ali od sv. Mihela, in Goncaleca Garcia. Verh tega Tajko-sama zapové, de naj se tudi vsi taisti popišejo, ki so v Osaku in Mijaku pri franciškanih v službi, in pa tisti ki k njim prepogostama zahajajo.

V Mijaku je bilo vsih skupej zapisanih 17; 5 franciškanev in 12 deželskih, ki so bili pri njih v službi ali pa njih učenci, ki so v vsim po meniško živeli ali tretjoredniki, terciarji bili. Ko jih beriči kličejo, de bi jih v ječo odpeljali, manjka eniga, ki se je Matija klical; bil je šel pa ta hip na trg nekaj za hišo kupovat. Ko beriči vpijejo: kje je Matija, kje je Matija? se oglasi neki rokodelce, ki je ravno memo šel in pravi: „Kaj pa je, jest sim Matija, ne sicer tisti, ki ga vi išete; pa vedite, de tudi jest sim kristjan, ki sim pripravljen za svojo vero tako umreti, kakor uni, ki ga išete.“ „Zadosti je, de si kristjan,“ se odklanjajo beriči; „le z nami, 17 jih je zapisanih, 17 jih je tukej.“ — V Osaku je bilo zapisanih 7 imen: 3 deželski s franciškani prebivajoči, 1 franciškanev in 3 jezuiti, ki sim jih ze zgorej imenoval.

Med jetniki, ki so bili vsi v smert na križ obsojeni, so bili 3 fantje, Tone in Tomaž pri 15 letih, ki sta vedno pri franciškanih stanovala in jim pri sv. maši stregla, in pa Ludvik pri 12 letih, ki je beriče jokaje prosil, de naj tudi njeza zapisejo, de s svojima ljubima tovaršema smert za Jezusa stori, in je tako stanovit, de noče uiti, ko mu za to pribožnost dajo.

Ko so vsih 21 jetnikov v Mijaku imeli, jim roke križem na herbtu privežejo in jih 3. prosenca 1597 peš ženejo na planjavo zgornjiga mesta, kjer jih rabelj Ksibonujo pričakuje, de bi jim, ka-or so bili obsojeni, nosove in ušesa odrezal, kar pa ni bil prav dopolnil, ker po neki usmiljenosti jim le končine leviga ušesa pristrize. Tako spačeni in s kervjo oblití so bili verženi po trije in trije na vozove, de bi jih po Mijaku vseskoz vozili, de jih malikovavsko

ljudstvo psuje in nad njimi svojo jezo hladi. Pred prvim vozom je koračil berič, ki je njih obsodbo k smerti tako le spisano na kviško nosil:

„Tajko-sama. Zapovedal sim, de tako naj se ravna s temi ptujci, ki so v Japonijo s filipinskih otokov prišli, ki so se poročnike ondotoiga poglavarja imenovali, kar pa niso bili; ki so se brez mojiga dovoljenja predolgo med nami mudili, in ki so vkljub moje prepovedi cerkve zidali, svojo vero pridigovali in med mojim ljudstvom velike zmešnjave napravili. Ko ljudstvo svojo jezo nad njimi nasiti, zapovém, de naj se v Nanga-saku križajo.“

Ko jih po Mijaku iz ulic v ulice vozarijo, jih pagansko ljudstvo ne zmerja, ne psuje, temuč se smilijo se mu, zlasti trije fantiči; malikovavci sami ne morejo umeti, kako bi bili ti mladenčki smerti vredni; krivice in divjosti Tajko-samata očitno dolžijo; spremljajoči kristjani pa vojake nadležno prosijo, naj jim k jetnikom na vozove pustijo, de tudi oni za enako krivico, de so kristjani, z njimi vred križani bodo. Mučeniki na vozovih goreče molijo, o. Peter Kerstnik, vodja njih, jih k stanovitnosti opominja in spremljajoči množici Jezusa križaniga oznanuje. Ko so jih po celim mestu prevozili, so jih na večer v temno ječo zapertli. Drugi dan jih prepeljejo v Sakaj, kjer so jih ravno tako, kakor v Mijaku divji razposajenosti in ljudskemu zasmehu izpostavili. Devetiga prosenca jih peljejo iz Sakaja proti Nanga-saku in tje popotovaje poveljnik stražnikov Franciška Davto ali Fabelante in Petra Sukegir-a ali Sukevksika, ki sta jetnike spremljevala, de bi jim po ječah stregla, zgrabi in ker na vprašanje, sta li tudi onadva kristjana, resno odgovorita, de japonske bogove zaničujeta, ju svojevoljno jetnikom pridruži. Ko Tajko-sama zvé, kaj je poveljnik z dvema popotnikama storil, se zavzame in zdihne, rekoč: Spoznati moram, de kristjani so res serčni, ker se na svoje življenje ne gledajo, kadar gre komu kako ljubezen skazati.

Gorečnost mučenikov je bila tolika, kolika njih neprestrašenost; po vsi poti so Jezusa ljudstvu oznanovali, posebno jezuit o. Pavel Miki in o. Martin de Aguir, franciškanev, japonskiga jezika do dobriga zmožin.

Ko so jih po potu in posebej v Nanga-saku po ječah mučili in terpinčili, so jih 5. svečana zunej Nanga-saka na planjavi poleg cerkvice sv. Lazara pripeljali, kjer je jezuit o. Pasijo svojiga sobrata o. Pavla Miki-a in dva že imenovana učenca spovedal in ju tukej za novinca v Jezusovo družbo sprejel. O. Rodrigvec je tretjorednike za smert pripravljal, in franciškane so se medsebojno spovedovali. Tako z Bogom spravljenim rabelni velijo, naj se vzdignejo in urno grejo proti hribčku, kjer jih križi čakajo. Nešteta množica jih spremlja; kristjani prednje poklekajo, jokajo in se jim v molitev priporočajo. Ko v znožje pod hribček dospeljo, zagledajo na verhu pripravljene krize in se veselí v tek podajo, kakor sv. Andrej, vsak svojiga objet. Križi, ki so na tleh pred skopanimi jamami ležali, so imeli po dve preprečnici, in nekako v sredi klin zabit, tako de se je mučenik nanj vsedel, na spodnjo preprečnico se z nogama naslanjal, in zgornja je bila za roke namejena. Ko se je mučenik na križ verzal, ga je rabelj čez bedra in ledje z vervmi nanj privezal, roke pa na zgornjo preprečnico, okoli vratú mu je železen zavratnik dal, de mu je glavo nepremakljivo na kviško derzal. Potem se le se je križ v jamo tresil in zagvozdil.

Ko tako 26 mučenikov, z obličji proti morju obrnjenimi, v eni verstí po hribu na krizih razpetih visi, in rabelna pričakuje, de bi jim s sulico persi presunil in jih s časnosti v večer t pognal, zapoje o. Peter Kerstnik Čaharijevo pesem, ktero vsi križani tako navdušeno in ginljivo povzamejo, de so vprčni kristjani in tudi neverniki do solz ginjeni. Ko o. Peter Kerstnik obmolkuje in svojo blago dušo izdiha, ker s sulico prebodenimu kri odteka, se njegov vstričnik, mali Tonček, na križu oglasi in mično 112. psalm

zapoje: „Hvalite služabniki Gospoda; hvalite imé Gospodovo!“ Al glej! prepevaajočemu rabelj sulico z vso močjo v persi zarine, in Tonček, ki mu ni bilo dano psalma na križu izpeti, se je vzdignil v nebesa, ga gori z angeli končat.

Tako je zunej mesta Nanga-saka 5. svečana 1597, 26 mučencov za Jezusovo, edino zveličansko vero častljivo smert junaško na križu storilo, med kterimi so 3 jezuiti in 23 jih je naše franciškanske deržine.

Več od tih mučenicov se bere pri Bolandistih, bolj kritično pa v: *Storia universale delle missioni cattoliche del barone Henrion. Torino 1849. (Konec nasled.)*

Novi vojšaki za Pija IX.

„Armonia“ pravi, de v god vsih Svetnikov bodo zlasti tisti svetniki in zveličani prosili za katoliško Cerkev in sv. Očeta ter mu bodo kakor močna nebeška vojska pomagali, ktere je on med svojo imenitno vlado med svetnike ali zveličane prištel. Pred vsimi mu bo močna bramba presveta Marija Devica, ktere neomadežano spočetje je on slovesno razglasil. Neznaten prigodek ob tistim visokim prazniku Neomadežane, ko so sv. Oče, obdani s škofi vesoljniga sveta, veliko versko resnico izrekli, so ljudje sploh sprejeli kakor za srečin predpomen nebeške brambe. Med veliko mašo je bil namreč veter nanagloma v visoko kuplo butil in eno zmed šip steril, in ko je zamogel veter noter, je sem ter tje zagrinjalo od okna odmaknil; kolikorkrat pa se je to zgodilo, se je vselej tako namerilo, de je solnčni žark skoz okno zadel naravnost na obličje sv. Očeta, ki so maševali. To se je vsim čudno zdelo in so kakor dober pomen razlagali.

Svetniki in zveličani pa, od sedanjiga papeža za take spoznani, so naslednji:

7. vinotoka 1850 so Pij IX. zveličano izrekli Marijano Pardes i Flores, rojeno v Kviti (Quito) v južni Ameriki 21. vinot. 1618. Ta devica je živela le 26 let, in bila je čudo vsaktere čednosti, zlasti čistosti, tako de so jo lilijo Kvitansko imenovali. —

21. kim. 1851 so zveličaniga izrekli častitiga Petra Klaver-a, Španjola, ki je bil skoz 40 let v Kartageni v Ameriki apostelj zamurcov, in je vse svoje moči v njih spreobrnjenje obračal, se ni nikoli utrudil, njih obnašanja lepšati in njih britkost lajsati. —

29. kim. 1851 so enako zveličaniga razglasili čast. Janeza de Brito, Portugalca, aposteljna iz Madure in Indostana, ki je bil na povelje poglavarja v Muavi zavolj vere do smerti mučen ali martran.

30. vinotoka 1851 so zveličaniga naznanili spričevavec ali marternika Andreja Bobola, ki je bil rojen v Palatinatu Sandomirskim 1592. Delal je v nogradu Gospodovim, ko so divji Moškovitariji in Kosaki po katoliškim Poljskim in Litvanskim razgrajali, morili in ropali. Terpel je tako marterstvo, de po mišli odbora ss. obredov pred njegovo preiskovanje ni še nobeno bolj grozovitno prišlo.

Pod napisam „Verni junak bolj poslednjiga časa“ se v nekim bolj novim delu *) od tega slovanskiga svetnika naslednje bere: Na Poljskim so bili razkolniški greki vikšiga škofa Josafata umorili, in so si vse prizadeli, de bi svoje zmote med vernimi razširili. Takrat je bilo več vstavov družbe Jezusove razdrtih in 40 mož te družbe umorjenih. Na to bojiše je bil tudi Andrej Bobola poslan. Neprestrašen gre pettečim nevarnostim nasproti, z vso močjo in terpljenjem se vojskuje zoper zapeljevanje, nar veči britkosti in težave vesel prenaša, in poslednjič med nar bolj preiskanimi mukami ali martrami svojo kri preljuje ter za Kristusa in v blagor svojih ovčic življenje dá. V vstavu v Piosku je mogel s svojimi tovarši vred veliko let vsaktero draženje prenašati. Razkolniki so ga zavohali, ko se

je mudil v Janovu v tolažbo ondotnih katoličanov. Dva kosakovska oficirja z mnogimi vojaki ga išeta in ga najdeta na poti od Janova do vasi Perelinde. Nar pred so ga prav divjaško bili in topli, med vednim trinoženjem ga potem na konja privežejo in ga vlečejo, vsiga s kervjo oblitiga, v Janov k svojimu stotniku. Letá od njega tirja in mu zapoveduje, de naj se družbi z Rimam odpove. Ker se Andrej stanovitno brani, ga stotnik v divjaški togoti mahne s sabljo in mu skorej roko odseka; z drugim mahljejem ga na nogi rani; eden vojakov mu oko iztakne. Potem ga naprej vlečejo v neko me-nico in ga z gorečimi baklami vžigajo, de bi ga kar naravnost spekli; mu kožo odirajo z glave in z roke, ter mu s tem zasramujejo tonzuro in mašnikovo posvečenje; mu na dalje s herbta kožo derejo, mu rane na rane delajo, mu terste med nohte in meso na perstih zabijajo, mu nos spočej in ustnice odrežejo, naredijo odzadej na glavi veliko rano in mu potem jezik izderejo. Taciga pustijo ležati v blatu na cesti, in ko stotnik čez nekaj ur vidi, de še ni mertev, gerdun življenju svoje klavšine s sabljo konec stori. (16. majnika 1657.

(Dalje nasled.)

Vremenski dnevi (lastuge).

V 34. listu stran 268 22. vel. serpana lanskih Novic sim pod napisam: „Kukovica vrmenski prerok“ pretresoval nektere vremenske dni, in kukovico za napovedovavko dobre ali slabe letine poterdil, kar se je tudi letas pokazalo, ko je kukovica na zeleno prišla; pa zavoljo njeniga prihoda nismo dobre letine imeli, temuč ker jo je Bog nam dal; kukovica se je namreč o pravim času oglasila, pa je potem še dolgo molčala.

1. Kolikor dni pred sv. Martinam led, toliko pred sv. Jurjem zelenje. To se je spolnilo: dvanajst dni pred sv. Martinam je bil led, toliko pred sv. Jurjem zelenje; se tudi lahko umé, če je zima zgodej, je tudi spomlad do časa. Veči del so vsako leto po tri zime: zgodnja zima v začetku Adventa, druga o sv. treh Kraljih, pozna pa v postu; samo leta 1822 in 1831 ni bilo ne snega ne hudiga mraza. Kadar je prosence lep in gorak, pride prava zima še le svečana, in pozna še le po Veliki noči, ali še pozneje; to kaže slabo letino. Kdo pa bi bil mislil, de bo zgodnja zima o vsih Svetih, prava ob svojim časa, pozna pa še le velikiga travna, celo o sv. Urbanu; to je le Bog sam vedil, ki jo je dal.

2. Sv. Martin lep, da v treh dneh sneg. To leto 1860 ni bilo solnea, sneg pa že 13. listopada. Letas je sv. Martina dan dezilo; pravijo de to pomeni, de bo še dolgo časa toplo, kar je toliko bolj verjetno, ker so naši lovci ta dan na hriben, ki je kakih 140 seznyev nad vodo visok, veliko bukoviga zelenja našli in domú prinesli, kar še nisim nikoli ne vidil, ne slišal, če ravno sim že večkrat vidil v jeseni kako jablano cvesti. Pravili so, de se tudi drugod popki napenjajo. Dobro bi bilo zvediti, ali je tudi drugod ta prikazen.

3. Dvanajst dni pred Božičem se ni kaj obneslo; samo prvi trije za prosenea, svečana in sušca, kteri niso imeli kaj mraza; družih šest pa je bilo oblačno s tanjkim mrazom, z bernezam, to je, s snegam, ki zavoljo hudiga mraza ne gre; mali in veliki traven sta bila merzla in mokra, potem pa do sv. Terezije suho in vroče; 22. hudi mraz, 23. odmeka, 24. sapa dere. Iz tega vidimo, de ti dnevi so tudi letas bili negotovi vremenski preroki, zná se kak dan s svojim meseam vjeti, pa se ni na to zanašati. Pa sej je tudi veliki pratiki spodletelo, ki ima 3. maliga travna sneg, pa je še potlej zlo šel, in Heršelj je od velike noči do vsih svetih vreme le trikrat zadel.

4. Sveti večer je krivic vlekel in je s pridam sučilo o polnoči; čez leto je pa le sever gospodaril, krivic in jug pa nista smela.

*) Geistl. Lesung str. 80.

5. Svetiga Petra stol (22. svečana) ni zamerznil, potem pa večkrat tistih 40 dni.

6. Sveti Matija ledú ni dobil, pa ga prec ni naredil, le čez nekaj časa.

7. Če veliki petek deži, nima dež potem teka. To se letas ni moglo presoditi, ker spomladi je dež vedno dohajal, po leti pa je na presuho zemljo padel, in se hitro posušil.

8. Sv. Vincenca solnce rodi sladko vince. To se je prav dobro spelnilo.

9. Sv. Medarda dan je šel dež do poldne; pa je le eukrat dež šel celih štirideset dni, ne več. Ljudje imajo še več tacih dni, iz katerih si vremena prerokujejo, pa so tudi negotovi preroki.

Eden sam je, ki večno pratiko ima, in vedno prave vremena dela, ogenj, točo, sneg, led in viharje, kateri spolujujejo njegovo voljo; pa ta Eden nam noče naprej povedati, de Mu še tega gospodarstva ne vzamemo, kakor že v drugih rečeh, in de v vremenu moramo spoznati, de vse naše delo je prazno, ako On nam polja ne blagoslovi!

(Konec nasled.)

Slovenci in Nemci.

Ako se ozirimo na sedanje razmere med nemštvam in slovanstvom, najdemo skorej povsod, kjer se obojna naroda stinjata, nekak poseben strah Nemcev, de bi ponemčevanje ne jenjalo, ali celo, de bi se Nemci kje ne poslovanili. Pervo bi bila pač pravična in skoz in skoz poštena reč, de bi namreč tisto napačno in krivično ponemčevanje jenjalo. Le zakoženi egoist zamore želeti, de bi ponemčevavna sistema še dalje gospodovala. Kar pa drugo tiče, de bi se namreč Nemci utegnili poslovaniti, naj Nemci pomislijo, kaj je dosihmal skoz toliko stoletij nemštvo delalo, koliko čisto slovanskiga naroda je ponemčilo; vender ga je še toliko, de je une groza pred nami, desiravno smo pohlevni, jim nič nečemo, in le kako pravičico tirjamo, ki so nam jo svitli cesar zagotovili, in ki je ob enim tako natorna, de bi se brez zagotavljanja mogla Hotentotam, Zamurcam, Samojedam in vsim divjakam dopustiti. De pa na njih dotični strah odgovorimo, bodi rečeno: Ako Nemci in drugi narodi skoz toliko stoletij, s tolikimi pomočki, s tolikim trudom Slovanov niso mogli toliko ponemčiti, poitaliančiti, de bi bili Slovani ali le Slovenci zginili, kako bodo Slovani druge narode poslovanili, ki tega ne išejo, ki tirjajo le zgolj zase kakih jasnih, očitnih natornih pravic? Slovani n. pr. ne tirjajo, de naj se na Tirolskim, Solnograškim, Dunajskim slovan-ko vraduje itd., kakor so Nemci po slovanskih deželah delali.

Na Českim n. pr., kjer je čestvo in nemštvo skupaj, se Nemci silovito bojé, de bi ne bilo tudi kaj češkiga v šolah, in de bi se njih otroci kaj slovanskiga ne navadili. Od kod je ta strah v deželi, kjer sta oba jezika? Ali jim ni obeh jezikov potreba? Zakaj se pa Čehi povsod nemškiga jezika učijo? — Egoizem mora jenjati, ni več čas zato: vsim narodam in jezikam gre enaka pravica. Ko bi Nemci prav spoznali, bi jih moglo v nekim pomenu še sram biti, de so se povsod za izvoljeno ljudstvo obnašali, in ko so nad slovanskimi ljudstvi gospodovali, de so jim tudi svoj jezik vrivali, ne de bi bili deželnim jezikam na noge pomagali.

Tode kar je minulo, je minulo. Prevdarimo to reč od druge, bolj potrebne in koristne strani. Narodi se zbudujejo iz spanja in vsak se čuti in zaveduje samiga sebe. Tirja pa pred vsim drugim prid kersanstva in potem prid derzave, de živé vsi narodi pod eno vladno med seboj v prijaznosti in edinosti, kar je le samo tako mogoče, ako vsi enake pravice vživajo in sleherni dobro pomni: „Kar ti nimaš rad, tudi drugimu ne delaj.“ Te kersanske edinosti ni nikjer tako potreba, kakor v Avstrii, in noben-

krat tako potreba, kakor sedanji čas, ko je cesarstvo po vsih straneh z nevarnostmi obdano. Lahki prežijo po Benedkah, ko so lepo Lombardijo že vzeli; na Nemškim je nekak stan, de se nič prav ne vé, kakošen? sploh na prijaznost s krivoverci se je premalo zanašati; na izhodu in jugu hudo vré in ne vé se, kaj se bo skuhalo. Avstrija je v sredi tega kvasú. Njeni narodi se morajo tedaj čversto deržati svojiga prestola in dinastije, svojiga svitliga cesarja; de bo pa to mogoče, morajo biti edini — viribus unitis —, in de bodo edini, naj sleherni slehernimu pusti in privoši njegove pravice. Velika resnica je, ki mende ne bo zanesljivo nikoli več overžena, de tisti Nemci Avstrijo in njen obstoj sovražijo, kateri le na nemštvo tišijo in drugim narodam njih pravic zastrau narodovnosti in jezika ne privošijo. Bolj ko drugim narodam njih pravice tajé in odrekujejo, bolj neprijazne si jih delajo, ker jih s tem zaničujejo, zatirajo ter od sebe pahajo. Naj bodo tedaj zarés „grossmüthige Nation,“ ter naj ne zatirajo pri družih, kar tudi sami radi imajo. In ako sami tolikanj radi pišejo in neprenehama ponavljajo n. pr.: „wir Deutsche, die deutsche Bildung, Gross-Deutschland, die deutsche Nation“ itd. itd., naj ne bodo tako nečedno natoleljivi, de bi poštene in zveste Slovane precej s panslavizmam pitali, ako se kje od naše narodovnosti spregovori. Tako nespametno natolecovanje bratovski narod draži in prijaznosti ne strinja, ampak jo razdira. Kdor koli tedaj Avstrii dobro hoče, kdor svojo avstrijansko domovino ljubi, naj tiši na to, de vsi avstrijanski narodi v ljubezni živé, naj mu bo toraj ležeče na pravicah vsih narodov: to je podpora za Avstrijo, ker le samo od tod vstaja zaupanje in prijaznost. Tuji v naši deželi naj nikar domačih naših po nemških časnikih ne objedajo in ne obrekujejo, ker s tem bo razdraženost zmiraj večí; domači pa naj zaupajo v postavo in svojo pravično reč ter tudi pomni, de vsaka dobra reč le po stopinjah gre, prejden v pravo ravnomero pride, pa de tudi ravno toliko nasprotnikov slovanskih pravic ni, kakor se sem ter tje dozdeva. Sej klico do pravice vsakteri človek v sercu vsajeno ima, ako mu je sebičnost ne zatira. Narodnost kakiga naroda pa vender zatirati, bi se reklo njegovo oliko zatirati, njegove pravice zatirati, narod sam zatirati, — in kdor dandanašnji to dela, on s svojo lastno glavo v ste-no buta.

Mil. lavantinski škof so mende prav zadeli, ki so ob koncu duhovskih vaj mesca kimovca na Kiseli v vodi med prelepimi duhovnimi nauki od kersanske ljubezni tudi od ljubezni do svojiga naroda spregovorili. Rekli so n. pr.:

Lani sim o koncu duhovnih vaj svoje drage sodelavce v slovenskem vinogradu svaril, ne previsoko narodnih perut povzdigati in ne dražiti Levijatana narodnih prepiranj, zakaj vsi smo bratje Kristusovi, vsi narodi smo otroci Očeta, ki je v nebesih; letas pa opominjam in prosim Vas, svoje brate Slovence in učitelje našega rodú, ne dajmo nemskutarjem živelja našega zatreti, ne dopustimo pogasiti iskre domače ljubezni, ne poteptati v smeti milega jezika maternega, kakor bi nemskutarji radi. Naš materni jezik je varh prave vere; katoliška vera ravno tako med nami omaguje, kakor se slovenski rod ponemčuje: to nas skušnja več kakor tri sto let uči. Ljubimo nemšino in se je pridno učimo, kakor dozdej, pa ne pozabimo, da je slovensina mati naša, nemšina le dobra sosedá, pa ne naša gospá, koji bi svojo mater Slavo v sužnost prodali, kakor je pri nas navada.

Svoje dni je nemšina za mizo sedela in še sedi; slovensina je za vratni stala in ji služila. Za to je gospóda nemško govorila, in še govori, dokler so le posli slovensko gučali. Zdaj hlapeci in dekle nemško govorijo in se besede materne swamujejo; evo bratje! tedaj pa mi slovensino za mizo posadimo, in jo počastimo, kakor svojo milo mater, da se bomo radi v slovenski besedi pogovarjali, slovensko besedo v svojih shodih povzdigali; tako jo bomo na noge spravili, da ji bo čast v pričó njenih sester. —

Temu primerno tudi poznanjski vikšiš škof, žl. Pržyluski, v razpisu zastran volitev v odbornico pravijo med drugim: „Zarés je nedvomljiva reč, preljubi, de kakor je po eni strani naša dolžnost, se terdno deržati besede Zveličarjeve: „Dajte cesarju, kar je cesarjeviga,“ kakor tudi nauka aposteljnoviga od spoštovanja do oblasti; ravno tako gotovo je po drugi strani, de se nam spodobi, zvest spomin, serčno ljubezen do nekdanjih izročil ohraniti. Po Božjim usmiljenji na sedež sv. Adalberta poklicani, krog kteriga se je naš narod od nekđaj v reznih časih zbiral, nikakor ne moremo opustiti, vas opomniti, de je naša dolžnost, šege, jezik in zgodovinske izročila braniti. Sej vam je po mednarodovskih zavezah in slovesnih kraljevih obljubah v tej zadevi vsa svoboda zagotovljena za serce in vést. V ti reči moramo tolikanj bolj določeno besedo izreči, ker se od druge strani slišijo glasi, ki prave misli in to samo reč z graje vredno napčno rabo pomešajo, ter ljubezen do narodovnosti nejeversko čutilo imenujejo.“

Toliko bodi rečeno za sleherniga naroda pravice in lastnije, pa le zato, de se vsi — Slovani, Nemci ali Italijani in Madijari — med seboj porazumemo in tolikanj bolj po keršansko ljubimo ter smo edini — viribus unitis — eno Božje in avstrijansko ljudstvo.

Podučljje eksempel

za take, ki imajo preveč kulture.

Marskteri, ki je nekoliko filosofov in dvé tri torbice romanov pogoltnil, meni, de je vera zanj že vse prevsajdanja reč. Zgodi se mu pa tudi rado, kakor angleškemu bogotajcu David-Hume-tu. Hume je stanoval v novim mestu v Edinburgu. Novo mesto je z Edinburgam zvezano z lepo zidanim mostam, ki je čez močvir speljan. Hume si hoče neki dan pot prikrajšati — sej modrijanam je čas drag — in korači čez berv iz desk, ki je bila za silo narejena. Zlomijo se mu pa neke deske pod nogami, in glej! bogotajje teči v blatu, pa vpije za pomoč, de bi hitro počil. Stara ženka priteče, ko pa nečedneža Huma vidi, mu noče roke podati, ter mu kliče: „Kaj malo? Vi ste Hume, bogotajje!“ — „Ne, ne, ne,“ prenda filosof, „nisim bogotajje, vi me ne poznate, dobra žena, kakor res je Bog v nebesih, vi me ne poznate!“ „Dajte tedaj,“ reče žena, „pokažite, če znate vero moliti!“ Hume v smertnih britkostih, de se bo ravnokar pogreznil, začne: „Verujem v Boga Očeta itd.“ in prav čedno, ponižno in urno do Amen zmoli. Po tem misijonu stara ženka v blatu spreobrnjeniga modrijana izleče in otme. — V smertnih britkostih se pokaže, na kaj se je človeku v življenji zanašati, in kje de je prava modrost — če v lažnjih filosofih, ali veliko več v katekizmu, ki nas uči Boga poznati, kteri zamore časne in večne smerti oteti. Kako častiljiv je „Tonček“ v današnjim spisu od „23 mučencev“ v svoji smerti mem tega revniga modrijana, desiravno tudi poslednjimu saj to spoznanje gre, de je, kakor razbojnik na križu, v smertnih težavah Bogú hvalo dal. Enako se je prederzni Voltair na zadnje obnašal; koliko pa so te po Antjohovo zaduhle obžalovanja na zadnje vredne, je le Bogú znano.

Ogled po Slovanskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Z Dolenskiga smo te dni zopet dobili veliko število (246) novih udov za bratovščino s.s. Cirila in Metoda. V tih krajih, kjer ljudje sami s tako imenovanimi „Vlahi“ ali ločnimi staroverci skupaj zadevajo in so prepričani njih verske revšine, še tolikanj bolj goreče k bratovščini pristopajo in za spreobrnjenje svojih bratov radi molijo, ako jih gospodje k temu nekoliko spodbudejo. Veliko, silo veliko delo dobrote Božje bi bilo, de bi se ta nesrečni narod zopet povernil v naročje svoje mile matere, katoliške Cerkve, v kateri je nekđaj tako srečnin bil. Kteri

gospodje bi želeli podobice za razširjanje te bratovšine, naj blagovolijo po nje pisati ali poslati. — imamo jih dosti. — Ravno te dni smo v Celje k sv. Jožefu poslali blizo pol tisoča (489) novih družnikov. Koliko bo to več molitve vsak dan! Gotovo ne bo zgubljena.

Iz Ljubljane. Kraljeva hervaško-slavonska dvorna dikasterija je g. Jan. Macun-a, gimn. učenika v Ljubljani, zvolila učenika za gimnazijo v Zagrebu.

Iz Ljubljane. V „Slov. Prijatlu“ je nekdo misel sprožil, katero tudi mi že davno imamo, de naj bi se namreč česka ljudska dogmatika škofa Jirsika poslovenila. Te bukve bi bile ljudstvu in duhovstvu v neizrečeno velik prid, zlasti v sedanjih mlačnih časih, ko je vera mnogih, kakor skušeni g. D. pravijo, bolj čerka kakor duh, bolj v glavi kakor v sercu, podobna perstenim nogam Nabuhodnozardeje podobe, ki jih je kamniček zdrobil, ko je na nje padel. Jirsikova dogmatika (věrna) je pisana umljivo, živo in priserčno in tako pripravno s pristavljenim djanskim naukom, de jo govornik kar naravnost zamore rabiti v svoje govore. S tem delam bi se ne smelo nič odlašati, ampak kar hitro bi ga mogli nekteri v slovenščini umetni in v pastirstvu skušeni duhovni sprejeti in ga v malo mesecih dogotoviti, de bi ga že pred letam občinstvo natisnjeniga v rokah imelo. Delati se mora le urno, de se kaj dobi in doživí; tako so bili začeli ranjki mil. škof Anton Alojzi, in kmali je bil besednjak na svitlim, sv. pismo pa skorej bo.

V Novim mestu je bil 8. t. m. slovesno pokopan dobro znani, slovesni O. Akvin Ramuta, iz reda sv. Franciška. Ta serčni, učeni in pobožni mož, rojen na Gorenskimi 1786, je bil po izverstno opravljenih solah vojak, kjer je hitro naprej prišel; se je 1811—1813 junško vojskoval; rešen iz smertne nevarnosti, ko je bil s konja na mostu v vodo padel, je po storjeni obljubi v samostan stopil in ondi dalje neutrudeno delal za svoje lastno zveličanje in v blagor svojiga bližnjiga — zlasti kakor gimn. učenik mladosti. Vse sploh spoštovan v življenji, je s svojo smertjo veliko milovanje obudil in vsa mestnjanska in vojaška slovesnost ga je spremila k grobu. — Zelimo in prosimo, de bi kdo iz reda življenje tega sploh znaniga in spoštovaniga rojaka pozabljivosti otel ter za Danico nekoliko obširniji popisal.

Z Dolenskiga. Ako si duhovni pastir prizadeva, svojim ovčicam od časa do časa kako lepo, posebno slovesnost napraviti, se s tem na več strani dober namen gotovši doseže. To služi nar perva v to, da se Božje česenje zvikuše, serce gorečniš k Bogu povzdiguje, močnejši hrepeneje po večni, neminljivi nebeski sreči in blagosti budi, ter duh pobožnosti in ljubezni Božje bolj vname, oživi in ohrani. Tako duhovno veselje farmanam napravljeno pa služi tudi v to, da se zdatniši pripomočki dobivajo za spodobno zdelavo, popravo in olepsavo Božje hiše. V tem spoznanji in prepričanji so precastiti g. fajmošter v Lašičah 3. dan tega mesca, ravno v zahvalno nedeljo, blagoslovljevanje dveh stranskih altarjev posebno slovesno napravili. Pri prvim duhovnim opravilu so vis. čast. gosp. Jožef Zupan, korar, stoljni fajmošter in dekan sveto mašo peli, pred velikim duhovnim opravilam pa nova stranska altarja blagoslovlili. Veliko sv. mašo so pa peli vis. čast. gosp. dr. Anton Jare, proš in šolski svetovavec z vsimi častnimi znamenji, z dosti obilnim duhovnim spremstvom ter z vso mogočo slovesnostjo, pri kateri je bilo, se vé da, tudi darovanje (ofer) za cerkvene potrebe, kteriga se je ljudstvo v lepim redu, prav obilno in z veseljem vdeležilo. Pred darovanjem pa so vis. čast. gosp. Jož. Zupan prav priserčno in priložnosti primerno pridigo imel, v kateri so z živo besedo očetam in materam sveto Ano, dekletam sveto Nežo in sveto Terezijo, mladenčcem svetiga Antona Padvanskiga, vsim skupej svetiga Florijana v zgled postavili in posnemati priporočali. Potem so pa tudi k toliko

veči hvaležnosti do Boga opominjali za nepričakovane, zoper vse upanje prejete obilne zemeljske pridelke, ter lepo pristavili, da je Božja dobrotljivost vedno še večji kot naša nehvaležnost, Božje usmiljenje še zmirlaj večji kot naše pregrehe. K sklepu so še ljubeznjivo željo zgovorili, da ko zdaj v drugo tukej pridigujejo, bi radi še v tretje in sicer takrat, ko bo napravljen novi veliki altar. Nato so vse v nemali k gorečnosti za čast Božjo in vse skupej Marii prečisti Devici izročili in priporočili. — Spodobno in potrebno pa je pri tem, omeniti tudi izdelave in izdelavcov novih altarjev. Altarja sama na sebi je iz večji del domačiga marmorja napravil kamnosek gosp. Nace Toman iz Ljubljane, ki se je s tem delam res moža in mojstra skazal, kakoršniga že tako poznamo. Štiri podobe (statve), sv. Antona Padovanskiga, sv. Florijana, sv. Neže in sv. Terezije je prav lepo in primerno naredil gosp. Franc Zajic, podobar o Ljubljani, tisti, ki je dopersno podobo ranjčiga knezoškofa Antona Alojzija za stoljno cerkev v Ljubljani tako mojstersko izdelal. Tablo s podobo sv. Ane in hčerko in devičico Marijo pa je zobrazil akademski malar gosp. Edvard Volf, ki zdaj na Dunaji pri svojih starših stanuje in za ravno to cerkev še podobo (tablo) sv. Franciška Ksaverijana izdeluje. On se je s sveto Ano tako prikupil, da po mislih g. fajmoštra tudi podobe za veliki altar noben drugi ne bo delal, kakor on. Vsi ti se tukej v misel vzamejo in z dobro vestjo priporočajo vsim, kateri kaj prav lepiga, spodbudljiviga in obstavniga za cerkev želé in potrebujejo. Pri tej priloznosti pa ne morem zamolčati še nekiga posebniga dobrotnika in dobrotnice farne cerkve v Lašicah, ki pa ni ne doma in ne stanujoč v tej fari, in ta je blagorodni gosp. Janez Kozlar, grajsak Orteneški, s svojo blago gospo Rudežovo po rodu; ker sta obadva pri izdelavi imenovane cerkve in pri napravi altarja sv. Ane veliko storila in prav dobrotljiva se skazala; zato je pa tudi prav vidno nad njima blagoslov Božji, in ji po takem djanji in ravnanji tudi v prihodnje zapustil ne bo. Dosti je še družih velikih dobrotnikov Laške cerkve in fare, ki jih pa vsih naštetí ne morem; saj so vsi zapisani v bukvah življenja. Prečastitiga gosp. fajmoštra pa, ki so že toliko storili, toliko se trudili in si prizadevali v čast Božjo in prečiste Device Marije, naj ljubi Bog še dalje podpira in jim dá najti še dobrotljivih serc in rok, da bodo do konca speljali vse, česar pri cerkvi manjka in kar se še potrebuje! „Si terret labor, aspice praemium.“ (Ako te delo straši, glej plačilo).

Družba sv. Mohora naznanuje, de je bukve za leto 1861 ravno razposlala, in vabi slovensko občinstvo k pristopu k družbi. Letna plača je 1 gld., kdor pa 15 gld. na enkrat plača, velja do smerti. Prejeli bodo družniki za prihodnje leto 5. in 6. zvezek „slovenskih večernic,“ družbin „koledarček“ in morebiti še kake druge bukve, če se bo moglo.

Iz Gorice 18. listopada. †† Nasi Slovenci se še vedno z veseljem spominjajo velikega kersanskega nauka, ki se je pred malo leti se po slovenski razlagal v farni cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Pred in po nauku so se tudi lepe slovenske pesmi odpevale. „Danica“ je menda lani že povedala, kako da je bila vsa ta mična pobožnost Slovencev odpravljena po lastnosti enega človeka, ki slovenskemu sluzbovanju ni bil kos. K vsemu temu jaz dans le to pristavim: Pač vnebovpijoča krivica se je goriskim Slovincem zgodila, da se je pripustilo edini, beri: edini — kersk. katoliški nauk za odrasčene Slovence v Gorici zatreti, po tem, ko je bilo z obilnimi nauki za Lahe po vseh družih kuratnih cerkvah dobro oskerbljeno. — Mislili smo, da je čas prišel, da se bo ta stara pravica povernila; ali močno smo se prevarili. Napravili so bili namreč v. č. gosp. J. Budal, kanonik in mnogozasluženi vodja seminjski, da bi se bil vsako nedeljo čez leto veliki kersanski nauk za Slovence v seminjski kapeli razlagal. Ob enem bi bilo imelo vse to biti v djansko urjenje našim slovenskim bogo-

slovcem. Res blag namen. Že je 25. nedeljo pobinkoštno ob 3 popoldne zvon k temu sv. opravilu ljudi vabil in č. g. M. Primožić, seminjski podvodja, stopi na leco in začne v prvo kersanski nauk razlagati. Veselili smo se tega, in marsikakega smo slišali z veseljem reči: „Hvala Bogú! da bomo zopet veliki nauk imeli; to je prav, sej tako ti, ki veliki furlanski nauk v cerkvi sv. Ignacija poslušajo, so naj večji del Slovenci, ki furlansko poverhoma umejo, katerim bi se torej slovenski nauk desetkrat bolj prilagal.“ Toda našega vzajemnega veselja je bilo kmali konec. Pride 26. nedelja po Binkoštih popoldne, seminjski zvon več ne vabi, nekteri ljudje, hrepeneči po nauku, pred cerkvenimi vrati čakajo, pa zastonj, vrata ostanejo zaperte, in vdrugo se več ne razlaga veliki kersanski nauk v seminjski kapeli. Zakaj to? *)

Iz Rima nam je te dni prišlo pisanje od častitljiviga starčka Olivieri-a, ki že dolgo nismo prav vedili, kaj počne, in če ima še kaj opraviti z zamurskimi otroci. Star in bolehen v Rimu blezo smerti čaka, in kolikor more, zbira milovšino za svojiga tovarša gosp. Blaža Verri, kateri že čez leto ima v Kajri v Egiptu kakih 14 zamurskih otrok v nekim samostanu, ker mu jih vlada ne pusti iz dežele peljati. Neutrudljivi misijonar prosi milovšine za svoje kersansko delo, in še pristavlja: „Imam tudi v Turinu v hiši kersenikov (katehumenov) fantiča zamurčka s 6 ali 7 leti, in ga moram po vsaki ceni od tam vzeti; v Neapelju v ondotno napravo ga zdaj pošiljati ne gre, torej sim v Turin pisal, de naj ga do vas, č. g., pošljejo, ter sim prepričan, de mi bote to ljubezen skazali in ga malo časa pri sebi imeli, potem je moj namen, ga poslati v Neapelj z vsimi drugimi, tode za zdaj ne morem . . . (Mende je srečna in osrečivna laška svoboda v Turinu in Neapeljnu zaderžek? Vr.) . . . Enako imam namenjeno v vstav v Neapelj poslati beliga fantiča, ki ga že dolgo časa dobrotno pri sebi imate, moram pa za zdaj odložiti in vgodniga trenutka čakati.“ Posnamemo še nektare naznanila ravno tega gosp. misijonarja iz pisma do preč. ursulinskiga samostana v Ljubljani. Tako-le med drugim pripoveduje.

„Moj tovarš, g. Blaž, je v Egiptu in namesto mene nadaljuje delo usmiljenja, za katero je pa treba velikih stroškov, in v uni deželi revež gosp. Blaž ne more ne beliča dobiti, ter moram jest na vse misliti, in torej desiravno sim slabiga zdravja, moram neprenehama sem ter tje pisariti, de bi pomoči dobil. Na Laškim sim imel mnogih samostanov, kateri so me podperali, zdaj pa mi ne morejo več pomagati, ravno nasproti bi bilo potreba, de bi jim še jest kaj dal; **) torej Vas prosim, prečast. M. prednica! pri ljubezni, ki jo imate do preljube Materie Marije brez madeza spočeti, de bi mi kake milovšine preskerbeli, ktera se vse skoz dobro obrača, zakaj tukaj se dela za dušno zveličanje toliko revnih stvari, ki bodo molile za Vas, prečast. M. prednica, ki ste že toliko storili, de bi jih spravili na pot svetiga raja.“ — Koliko ljubezen ima stari mož do svojih odkupljenih otrok, se vidi iz besed, ktere zastran njih piše. „Zdaj pa,“ pravi dalje, „pridemo do naših treh †) zamurk; kaj počno? se li dobro imajo? in kar mi je še več, ali napredvajo v čednostih? Upajmo de; rečem pa jim, de naj bodo pridne, modre, poslušljive, iz s. ca ponizne in močno močno vdane naši ljubi presveti Materi Marii neomadežano spočeti, ker ona je tista naša dobra Mati, ki jih je iz smertne sence otela in jih pripeljala v hladilo Svetiša, de

*) Učenje kersanskiga nauka je tako „visoko sveto opravilo“ (Pij V.), de je sv. Cerkev velike in imenitne duhovne dobrote dodelila tistim, kateri druge kersanskiga nauka učijo (gl. Mutterliebe, Mettenleiter str. 320 id.), in je torej tako vestna reč. ljudstvo tako učiti, kakor se mu nar bolj dopovedati zamore, de bo cerkvena oblast brez našiga pretresovanjata zadevo gotovo poprijela in v blagor kersk. ljudstva rešila. Vr.

**) To je dober kosec za tiste možé in časnike, ki laško svobodo tolikanj hvastajo in hvalijo.

†) Dobri mož še ne vé, de je ena umerla.

bi se iz lepih prelepih zgledov tolikih posvečenih devic učile sveto živeti, ter naj bi posnemale toliko svojih tovaršic, ki si za popolnamost prizadevajo. V resnici so marsiktere njih tovaršic že nune in so že obljube storile, nekatere pri Klarisaticah, nekatere pri Salezijankah, druge pri Ursularnicah, ki so v Bruneku na nemškem Tirolskem. Veliko pa jih je v noviciatu, in so mi pisale, o kako prelepe pisma! Mě hočemo svetnice biti, in hitro svetnice, — z enakimi besedami so pisale; vse to povejte našim trém zamurkam, de se bodo tudi one tako spodbudovale, ter se vnevale toliko bolj, nastopiti pot, ki pelje k popolnamosti. — Blagovolite naše zamurke lepo pozdraviti v mojim imenu in jim zlasti naročiti, de naj za-me molijo, kakor tudi jest za-nje.“

V Rimu 7. listopada 1861.

Duhoven Nikolo Jan. Kerst. Olivieri,
apostoljski misijonar.

Razgled po kersanskim svetu.

Velikimu zboru katoliških družb v Monakovim, ki je bil postal tudi papežu vdano pismo, so sv. Oče 3. vinotoka prijazno odgovorili. Sv. Oče pravijo, kako so jih v njih britkostih tako lepe misli, ktere je zbor v pismu razodtel, potolažile in razveselile, ker povsod iz pisma se kaže zvestoba, ljubezen in česenje družnicov do sv. Očeta in sv. rimskiga stola; in v tem ko vsim družnicam narveči srečo vošijo in jih preserčno pohvalijo, se ob enim zanesejo, de bodo pod vodbo svojih škofov zmiraj bolj goreče delali in se poganjali v prid in brambo katoliške Cerkve, de se njen zveličavni nauk razširja in dan na dan bolj razeveta, mnogotere škodljive zmote sovražnih ljudi pa de se ovračajo in njih prizadevanja ovirajo. Sklep je zagotovljena molitev za družbo in očetovski blagoslov.

Iz Berlina pišejo v „Bl. a. Tir.“ od nekiga pogovora med kardinalam vikšim škofam Geissel-nam iz Kolina in Napoleonovim poslancem Mak-Mahon-am ob kronanji pruskiga kralja v Kraljevu. Poslanec je kardinala zastran Napoleonovih namenov v rimski zadevi tolažil, kardinal pa je rekel, de se je na Napoleonove lepe besede malo zanašati, ker njegove dela nasprotno govoré. Vojvoda odgovori, de se Napoleonu napéne misli pritikujejo, in de on (vojvoda) je prepričan, de se Itali le z zvezo med derzavami zamore pomagati, in tako zavezo de bo cesar v kratkim jél na noge spravljati; papež de bo vso svojo zemljo nazaj dobil. Kardinal pristavi, ako bo cesar to storil, bo imel od tiste dobe za vse čase častno mesto v zgodovini; sicer pa bo njegovo djanje večna skrumba v zgodovini. Vojvoda vpraša, če smé to govorjenje cesarju naznaniti, in kardinal odgovori, de ne le de mu je to prav po volji, temveč tudi prosi, de naj naznani.

V Berlinu je bila 26. u. m. po knezu škofu Henriku nova katoliška cerkev sv. Mihela za katoliško vojaštvo posvečena. Veselje katoličanov zavolj te cerkve, ki je zmed vsih nar lepši v Berlinu, je veliko, zlasti ker je ta cerkev spominek kraljeve milosti in pravice do katoličanov, kakor pravijo „Märk. Kirchbl.“ Pri slovesnosti so bili pričujoči dedni kraljevič s svojo ženo, in drugi kraljeviči, tudi veliko gospode, zunanji poslanci, vojaštvo; kralj je bil z nabogljivostjo (bolčnostjo) zaderžan.

Sv. Oče v svojim ogovoru 30. kim. 1861 zopet britko tožijo čez cerkvene sovražnike na Laškim, zlasti Napolitan-skim, kako de „škofe z vedno večí prederznostjo iz njih škofij preganjajo in se celo v ječe mečejo, de je verno ljudstvo po veliko krajih brez pastirjev, de se samostanski in svetni duhovni neusmiljeno terpinčijo in z vsaktero krivico obkladajo, de duhovne naprave odpravljajo, njih ude iz njih hiš izganjajo in nar večimu pomanjkanju zročujejo, Bogú posvečene device silijo, de morajo kruha prositi, častitljive Božje hiše ropajo, oskrunjajo, v razbojske jame premenujejo, duhovne posestva grabijo, cerkveno oblast in

pravico žalijo in sebi prederzno prilastujejo, cerkvene postavice zaničujejo in z nogami taptajo. Torej tudi očitne krivoverske šole vstajajo, se pogubljive bukve in časniki iz teme vzdigujejo, ter se s silo velikimi denarnimi pomočki tega preklicaniga zakletstva povsod razširjajo. S temi naj silniši škodljivimi in ostudnimi spisi se vojskuje zoper vero, pobožnost, poštenost, sramožljivost in nedolžnost in zoper sleherno čednost itd. Serce se zgrozi in britkosti pretrese ter si skorej ne upa misliti, kako so v kraljestvu napolitan-skim muoge mesta požgane in do tal razderte, skorej neštevilni nedolžni duhovni, kakor tudi mestnjani vsake starosti, stanú in spola, se celo bolniki z naj malopridnišimi krivicami obkladani, dostikrat brez obsodbe ali v ječo verženi ali pa neusmiljeno v smert izdani. Kdo bi ne bil z naj grenkejši britkostjo napolnjen, ko vidi, kako obdivjani rovarski ljudje ne gledajo ne na duhovsko, ne na škofovsko in kardinalsko čast, ne na Nas in ta sveti sedež, ne na posvečene tempeljne in reči, ne na pravico, ne na človečnost, temveč vse razdirajo in lomastijo. In to verh vsiga tega delajo tisti, ki z nar večí nesramnostjo terdijo, de hočejo Cerkvi svobodo dati in uravnost (lepo življenje) Itali poverniti. Tudi so dosti buta-ti, od rimskiga papeža tirjati, de naj njih krivične prizadevanja poterdi, češ de nad Cerkev ne pride še večí nesreča.“ Dalje se ozrejo še nekoliko na britkosti, ki jih Cerkev terpi v Ameriki, tolažijo se pa s stanovitnostjo duhovstva in vernikov po Laškim in po vesoljnim svetu in zlasti tudi rimskiga ljudstva in sklenejo z zaupanjem v molitev in pomoč Božjo. — Listi krivoverske Anglije so bili nad takim odkritoserčnim govorom sv. Očeta velik rohovž zagnali, potuhnjene trobentarice Times (Tajms) so si celo upanje delale, de se bo poskerbelo, papeške ogovore odpraviti. K temu pa Allgemeineinica pristavlja, de se to nekoliko budalasto glasi iz Anglije, čislane domacije pisarske in govorske svobode; — sej de je na Anglaškim slehernimu s culico pod pazho na voljo pušeno allukucija (ogovor) do ljudstva imeti; rimskimu naj vikšimu škofu (Pontifex Maximus) pa de bi se usta zaklepale! „Salzb. Kirchenbl.“ dostavlja: Timesarica naj voši, kar se ji poljubi; dokler bo kak papež, govoriti se mu ne bo moglo prepovedati.

Rimsko. Piemonska olikanost se je undan blizo Veróle v frosinonski okrajini zopet prav jasno pokazala. Nekaj otrok, 10—12 letnih deklic, gre proti koncu uniga mesca iz mesta v bližnje kostanjeviše kostanj pobirat. Kraj je sicer na Piemonskim, vendar neki deržini v Veroli v zakup ali štant dan. Oddelik piemonske vojne otroke vglada in ko sirote bežé, gerduni za njimi vstrelijo, pri čimur je majhna deklica mertva na tla padla. — Lepih tih junakov, ki se zoper nezmožne otroke bojujejo!

Umerli grof Kavur je bil „grossmeister“ vsih laških freimaurerskih šoštaric; po njegovi smerti je v to nečastno stopnjo vmésten mladi diplomat Nigra, kakor pravijo.

Iz Carigrada ima „Civiltà cattolica“ nekatere naznani zastran žalostniga konca Jož. Sokol-skiga, škofa zedinjenih Bolgarov. Ko se je bil novi škof povernil iz Rima v Carigrad, je nekaj časa vse srečno šlo od rok, in bilo se je nadjati obilniga sadú od preropenja bolgarskiga naroda; kar se mesca rožnika neprevidama zaslíši glas, de je Sokolski zginil in z njim tudi dijakon Todor, in de po njima ni najti nič škofovskih dragotin in družih bogatih darov, ki so bili od sv. Očeta. Ni se pa vse dozdej moglo dovoljno razjasniti, zakaj in kako se je ta žalostna reč dogodila. Jelo se je govoriti, de sta škof in dijakon, podkupljena od razkolnikov in z velikimi obljubami zapeljana, radovoljno odpadla k razkolništvu in zato pobegnila. Pravilo se je pozneje, de videča, kako jima pretijo sonarodovci, češ de sta s prestopam svojimu narodu ruski serd nakopala, sta se zato z begam umaknila nevarnostim in hudimu žuganju. Čez delj časa je se zvedilo, de je nesrečni Sokolski bil v Odesi, od onod pa de je bil odpravljen in

zapert v nekem temnim samostanu v Kijevu. Vsaktere misli so zastran tega, kako je bolgarski škof prišel v ru-ko mesto; skoz vse pa gleda sum ostudne prekane, in govori se od silovitiga ugrabljenja, katero de se je v Carigradu lahko dogodilo nad blizo osemdesetletnim starčkam. Nekoliko pa to reč pojasnuje carigrajski list „Le Courrier d'Orient,“ ki pravi: Dobili smo naznanil zastran škofa Sokolskiga. Vé se, de je vikši škof bil v Odesi. Zdaj slišimo, de je ta revež odpeljan v Kijev. Mudivši se v Odesi je obiskal semenise, v katerim je precej veliko bolgarskih mladenčev. Ko ga nekdo teh mladenčev zavpraša: zakaj je pobegnil? so mu solze oči oblile, in malo pomolči ter odgovori, de je bil nepošteno prekanjen, in je žalil in tožil, de je pripeljan v tujo zemljo, odmaknjen od svoje nove čede, ktera ga naj berže preklinja, in de je orošan svoje časti. Na vprašanje nekiga rejenca: če bi se hotel na svoje mesto poveriti? je odgovoril: „To je nemogoče; sim v železnih rokah.“ in začel se je milo jokati. Škof Sokolski je nesel seboj določeno število denara: kje je letá zginil? To mi vemo, saj za en del; ali zastran tega naj molčimo. Vender pa je znano, de je škof vsega ogoljen in ubog. De je premogel iti v Kijev, je bilo treba zanj zbirko napraviti. On, ki je bil glava ene cerkve, bo preživil svoje dni v samostanu in sklenil svoje življenje v zapertji. Dokler je bil v Odesi, je nosil škof Sokolski križ, ki so mu ga bili darovali sv. Oče. Ne vé se, kam so prišle druge lepoticje njegove časti.“ Po novejših naznanilih je bil vikši škof Sokolski iz Kijeva odpravljen v neki samostan v Kerzon, kjer je 5. kim. umrl. — Tako samosilno in tatinsko rusovsko djanje, če je temu tako, bo gotovo le še več Bolgarov, naših milih bratov, v katoliško Cerkev privabilo.

Portugalski kralj, Dom Pedro, je 11. t. m. za legarjem umrl, kakor tudi njegov brat Ferdinand 6. t. m. Letá je bil kraljev naj starši brat, rojen 1. 1838 in se je klical vojvoda iz Oporte.

Iz Lagos-a, na zahodnjim afrikanskim obrežji, se sliši, de kralj v Dahomeji se zopet pripravlja na veliko človeško darovanje, ter hoče 1.500 ljudi k nekemu praznovanju pomesariti in poklati. Take blagre obrodjuje nejevera, naj bo že srova, kakor pri tih divjakih, ali v olikani koži, kakor proti koncu stoletja pri Francozih.

Demokrat Mosquera v Ameriki je jezuita pregnal iz nove Granade, kjer so bili od 10 let mirno naseljeni. Zunaj Paraguay-a je zdaj ta red iz vse južne Amerike izgnan. V srednji Ameriki jih terpi le še Guatemala, kjer jih diktator Caprera varuje. Kjer začne napihnjeno tiranstvo ali pa lažnjiva svoboda gospodovati, od ondod morajo ponižni sinovi sv. Ignacija bežati. Puhla učencost se jih posebno boji.

Usmiljene sestre imajo po vsim svetu 2.000 prebivališ z 12.000 sestrami, katerih središe je v Parizu in velika prednica ima okrog sebe 22 sester, ki imajo samo z dopisovanjem opraviti.

Vsih ženskih pobožnih redov na svetu je 94 z 9.217 poslopji, z nekako 102.248 dušami. Moških redov in duhovskih družb je 82 z 9.065 prebivališi in do 100.000 redovniki; zmed njih 25.000 frančiškanov trojne verste, 12.000 kapucinov, ktera reda sta naj veči. (Kat. B.)

Domače duhorne vaje,

svetó živeti in zveličano umreti.

(Dalje.)

Prišli smo v duhovnih domačih vajah do razsvetlilne poti ^{*)}, potem ko smo namreč obravnavali splošne opra-

vila, in pravila očiševavne poti. — Ako si namreč nagnjenje in ljubezen do hudiga premagal in zapustil, si že veliko delo dopolnil, pa ne še vsiga; moraš si tudi še dalje prizadevati, nagnjenje in ljubezen do dobriga si pridobiti. Volja pa dobro tolikanj bolj in zvestejši ljubi, kolikor bolj živo ji um pojasnuje, de je dobro zarés nezmerne cene in hvale vredno. Posebno potreba je torej, de se um izobrazí, ter jasno in natanko loči lažnjivo od resničniga, malo dobro od velikiga dobriga. Um ne smé nikoli dopustiti, de bi volji domišljija bila vodnica k blaženosti. Prava pot je tista, ktero razsvitljuje luč uma, luč vere in nektere posebne luči, kakoršne Bog večkrat bogoljubnim dušam prižiga in jih z njimi k sebi vabi. To-le tedaj si moramo prav dobro v spominu ohraniti. Kdor živi po svojim umu ali pameti, in ne po natornim gnanji, on je človek. Kdor živi po luči sv. vere, on je kristjan. Kdor se ravna po navdajanji in razsvitljenji, ki je lastno njegovimu stanu, on je popolnoma mož, je svetnik. In to je Kristus zaznamnjel z besedami: „Kdor mene naslédva, ne hodi po tamotah.“ (Jan. 8.) Iz tega načela izvirajo ravnila, ktere nasledvajo.

Pervo pravilo. Nič ne stori iz slepiga natorniga gnanja. To vелеva previdnost ali razbornost. — Kaj se pravi, iz nadležniga ali slepiga natorniga gnanja delati? Se pravi, delati in ne pameti za svet vprašati; se pravi, delati — ne delati tega, kar se spodobi, ampak kar se dopade; se pravi, delati, kar huda strast hoteva. Kdor tako dela, on zase in za druge napčno dela; nekaj zato, ker hudo dela, česar se bo prepozno kesal; nekaj pa zato, ker dobriga ne dela, ker nepridne reči dela, prazne marnje kvasi, kakor je odrašenim ali starim otrokam lastno; nekaj poslednjič zato, ker drugo dela, kakor bi po svojim stanu in službi mogel delati. V njegovim djanji in nehanji je vedna vihravost in nestanovitnost, de vedno nekaj dela in vender nič ne stori.

To hudo se ozdravi z dobrim redam. Dober red pa je v dobrim razverstenji časa. Odloči vsak dan čas za telesno oskerbljenje; pa ne preveč: čas za dušne potrebe; pa ne premalo: čas za tehtne opravila, kolikor ga potrebujejo, naj si jih že prevzel iz radovoljnosti ali dolžnosti. Tako živeti se reče živet po pameti, ne po slepim natornim gnanji. (Dal. nasled.)

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofii: Č. g. M. Milost je postal prvi kaplan v Devinu, in č. g. J. Polk drugi kaplan in učitelj ravno ondi.

V ljubljanski škofii. Fara v bohinski Srednj vasi je ondatnimu namestniku gosp. Luku Porenta-tu, podeljena. Naslednji gg. so prestavljeni: Jož. Jerin iz Trebelniga v Dolenjo vas; — Mavr. Goslar iz Trebelniga v Mokronog; — Jan. Dovič iz Mokronoga v Trebelno. — Umerl je 6. t. m. Č. O. Akvin Ramuta, iz reda sv. Frančiška, v Novim mestu.

Pogorori z gg. dopisovarci.

G. P.: Popis je doželen; hvala! — G. G. v L.: Prav po volji — zdaj in nadalje po Vaši besedi. Spis prihodnjič. De bi Danica na teden izhajala, slišimo želje od več strani; bomo vidili, če bo moč. — Gg. v Kr., na Šm. g. in v G.: Spise z veliko hvaležnostjo prejeli in upamo precej prihodnj. z njimi na dan. — G. O. M. Š.: Ste Danici lepo postregli. — G. D. v Šm.: Zadevni U., pošten mož, je poslano s hvaležnostjo sprejel; nadalje v pismu, ki upamo, de ste ga prejeli. —

*) Gl. Idee d. asc. Theol. Neumeyer, str. 86 in d.